

Un pròleg

Mikhaïl Lérmontov

En tot llibre, el pròleg és el primer i, alhora, l'últim. O bé serveix per aclarir la finalitat de l'obra, o bé per justificar-se i respondre a les crítiques. Habitualment, però, als lectors no els interessa la finalitat moral ni els atacs periodístics, i per això no llegeixen els pròlegs. I és una llàstima que sigui així, sobretot a casa nostra. El nostre públic és encara tan jove i tan ingenu, que no entén les faules si al final no hi troba l'ensenyament moral. No interpreta les bromes, no percep la ironia. Senzillament, no ha rebut una bona educació. Encara no sap que en una societat com cal, en un llibre com cal, l'insult explícit no hi pot tenir lloc; que l'educació moderna ha inventat una arma més esmolada, gairebé invisible però igualment mortal, que, disfressada d'afalac, clava un cop irrefutable i precís. El nostre públic s'assembla a un província que, després de sentir una conversa entre dos diplomàtics de corts enemigues, està convençut que tots dos enganyen el seu govern en nom d'una amistat corresposta i molt tendra.

No fa gaire que aquest llibre ha patit la dissortada credulitat que alguns lectors i fins algunes revistes senten davant del significat literal de les paraules. A uns els ha ofès terriblement i d'una manera molt seriosa que els hagin posat d'exemple un home tan immoral com l'Heroi del nostre temps. D'altres s'han adonat amb molta subtileza que l'autor els havia retratats a ells i els seus coneguts... Quina broma tan vella i tan penosa! Però sembla que Rússia està feta així: tot s'hi renova, excepte les absurditats d'aquesta mena. El més fantàstic dels contes fantàstics amb prou feines podrà evitar l'acusació de temptativa d'ofensa personal!

Un heroi del nostre temps, distingits senyors, és certament un retrat, però no el d'un sol home: és un retrat compost a partir dels defectes de tota la nostra generació en ple desenvolupament. Em tornareu a dir que un home no pot ser tan dolent, doncs jo us diré que, si us heu cregut que poguessin existir tots els malvats tràgics i romàntics, ¿per què no us heu de creure que existeixi en Petxorin? Si heu admirat invencions molt més terribles i monstruoses, ¿per què aquest caràcter no troba la vostra indulgència, encara que sigui com a invenció? ¿No deu ser perquè conté més veritat de la que voldríeu?

Direu que la moralitat no hi guanya res, amb això. Perdoneu-me: ja n'hi ha prou, d'alimentar la gent amb caramlets. Per culpa d'això, tenen l'estómac fet malbé: necessiten remeis amargs, veritats càustiques. I ara no us penseu que l'autor

d'aquest llibre hagi tingut mai el somni altiu de ser el reeducador dels defectes de la gent. Que Déu el guardi d'aquesta descortesia! Senzillament, s'ho ha passat bé dibuixant l'home modern tal com l'entén i, per desgràcia seva i vostra, tal com l'ha trobat massa sovint. En té prou d'indicar-ne la malaltia. Com s'ha de curar, Déu ho sap!

Aquest pròleg encapçala la novel·la Un heroi del nostre temps, de Mikhaïl Lérmontov, traduïda del rus per Miquel Cabal Guarro, publicada per Editorial Alpha (Barcelona, 2011).



El Procés té la intenció de recuperar i difondre grans pròlegs que han precedit obres mestres i afavorir-ne la digestió.